

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

-

2.

-

3.

-

4.

-

5.

-

Kysymys 2. Mitä kehittämis ehdotuksia Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovallan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämis ehdotuksia valtiovallan vastuulla olevan osalta mikroyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

-

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

1. Omistajanvaihdospalveluiden hajanaisuus ja keskeisten toimijoiden yhteistyön vahvistaminen

Omistajanvaihdoksia tukevat neuvonta-, rahoitus- ja kehittämispalvelut muodostavat Suomessa hajanaisen kokonaisuuden, jossa palvelut jakautuvat useille toimijoille ilman selkeää valtakunnallista rakennetta. Palveluiden sisällössä, saatavuudessa ja laadussa on merkittäviä alueellisia eroja, eikä yrityksillä ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada osaavaa ja oikea-aikaista tukea omistajanvaihdosprosessin eri vaiheissa. Tämä korostuu erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla.

Merkittävä osa omistajanvaihdospalveluista toteutetaan hankepohjaisesti, vaikka tarve omistajanvaihdosten tukemiselle on jatkuva ja pitkäjänteinen. Hankkeiden avulla pystytään kehittämään palveluita, yhteistyötä ja luomaan levitettäviä toimintamalleja. Samaan aikaan vain hankemuotoiseen toteutukseen perustuva palveluiden tuottaminen voi johtaa palveluiden katkonaisuuteen, osaamisen hajaantumiseen ja epävarmuuteen palveluiden saatavuudesta. Tämä heikentää toiminnan vaikuttavuutta ja vaikeuttaa pysyvien toimintamallien rakentamista sekä yhteistyön systemaattista kehittämistä. On tärkeää, että omistajanvaihdospalveluita ja -toimintaa johdetaan Suomessa keskitetysti ja että yritysten tarvitsemat palvelut on turvattu jatkuvalla rahoituksella, ja hankkeita voidaan hyödyntää puhtaasti toiminnan kehittämiseen.

Omistajanvaihdosfoorumin näkemyksen mukaan valtiovallan tehtävänä on luoda edellytykset pysyväälle ja tavoitteelliselle yhteistyölle valtakunnallisten ja alueellisten omistajanvaihdostoimijoiden välillä. Ilman pitkäjänteistä koordinointia syntyy päällekkäistä työtä, alueellisia eroja palveluiden laadussa sekä katkoksia omistajanvaihdosprosessin kriittisissä vaiheissa.

Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi toimii kokoavana rakenteena, jonka tehtävänä on vahvistaa yhteistä tilannekuvaa, edistää yhteistyötä ja mahdollistaa hyvien käytäntöjen systemaattinen jakaminen. Foorumi tukee osaamisen kehittymistä, edistää palveluiden tasalaatuisuutta ja auttaa levittämään toimivia alueellisia ratkaisuja koko maahan. Samalla se tarjoaa yhteisen viitekehyksen, jonka puitteissa alueelliset toimijat voivat kehittää omistajanvaihdospalvelujaan omista lähtökohdistaan, mutta yhteisiä laatukriteerejä noudattaen.

2.

2. Omistajanvaihdosverotuksen ennustettavuuden vahvistaminen

Omistajanvaihdoksiin liittyvä verotus on monin paikoin vaikeasti ennakoitavaa ja tulkinnanvaraista, mikä aiheuttaa epävarmuutta yritystoiminnan jatkuvuuden näkökulmasta. Sukupolvenvaihdoksiin ja yrityskauppoihin liittyvät verokäytännöt vaikuttavat olennaisesti omistajanvaihdosten toteutettavuuteen, kustannuksiin ja ajoitukseen, ja niillä on merkittävä vaikutus siihen, ryhdytäänkö omistajanvaihdosta suunnittelemaan ajoissa.

Selkeä, johdonmukainen ja ennustettava verotus luo edellytykset pitkäjänteiselle suunnittelulle, tukee sujuvia sukupolvenvaihdoksia ja edistää yrityskauppojen toteutumista. Mikäli verotukseen liittyvä epävarmuus jatkuu, on vaarana, että omistajanvaihdoksia siirretään eteenpäin tai ne jäävät kokonaan tekemättä. Tämä heijastuu kielteisesti yrityskannan uusiutumiseen, työllisyyden kehitykseen sekä alueiden elinvoimaan.

Keskeinen sukupolvenvaihdoksia jarruttava tekijä on perintö- ja lahjaverotus, joka sitoo yritysten ja omistajien varoja verovelvoitteisiin jo ennen kuin yrityksestä on tosiasiallisesti realisoitunut tuloa. Tämä heikentää investointi- ja kehittämiskykyä sekä kasvattaa rahoitusriskejä sukupolvenvaihdoksen yhteydessä.

3.

3. Osoptimointi omistajanvaihdosten tarkastelussa

Suomessa omistajanvaihdoksia lähestytään yhä liian usein rajattuina yksittäiskysymyksinä, kuten juridisinä järjestelyinä, veroratkaisuina tai rahoituspäätöksinä, sen sijaan että ne nähtäisiin luonnollisena osana yritystoiminnan koko elinkaarta ja laajempaa elinkeinopoliittista kokonaisuutta. Omistajanvaihdosfoorumin näkemyksen mukaan omistajanvaihdos on monivuotinen prosessi, joka edellyttää ennakoivaa suunnittelua, useiden toimijoiden saumatonta yhteistyötä sekä yrittäjän, jatkajan ja yrityksen tilanteen kokonaisvaltaista huomioimista.

Nykyiset julkiset toimet kohdistuvat usein omistajanvaihdoksen eri osa-alueisiin erillisinä kokonaisuuksina, mikä johtaa osoptimointiin. Verotus, rahoitus, neuvontapalvelut ja yrittäjyyskasvatus kehittyvät pitkälti toisistaan irrallaan, jolloin vastuu kokonaisuuden yhteensovittamisesta jää yrittäjän ja jatkajan harteille. Tämä lisää riskiä siitä, että omistajanvaihdos viivästyy, toteutuu puutteellisesti tai jää kokonaan tekemättä.

Valtiovallalla on keskeinen rooli kokonaisvaltaisen omistajanvaihdoskulttuurin edistämisessä. Tämä edellyttää johdonmukaista ja strategista lähestymistapaa, jossa sääntely, verotus, rahoitus, neuvonta ja koulutus tukevat toisiaan ja jossa omistajanvaihdokset huomioidaan systemaattisesti kaikessa yritystoimintaa koskevassa valmistelussa ja päätöksenteossa. Ilman tällaista kokonaisnäkemystä osoptimointi jatkuu ja elinkelpoisten yritysten toiminnan jatkuvuus vaarantuu.

Erilaisiin työntekijöiden omistukseen työntekijäyrityksissä kuten ESOP ja worker by out perustuvat järjestelyt tulee huomioida yhtenä mahdollisuutena niin lainsäädännössä kuin verotoimissa.

4.

4. Rahoituksen pullonkaulat mukaan lukien oman pääoman ehtoinen rahoitus

Yritysten omistajanvaihdosten toteutumista rajoittaa rahoituksen saatavuus, joka on viime vuosina heikentynyt erityisesti pk-yritysten näkökulmasta. Omistajanvaihdoksiin liittyvä rahoitus nojaa edelleen vahvasti pankkirahoitukseen, mutta kiristynyt sääntely ja vakavaraisuusvaatimukset ovat heikentäneet pankkien mahdollisuuksia ottaa riskiä omistajanvaihdosrahoituksessa. Valtiovallalla on mahdollisuus vaikuttaa rahoitusmarkkinoiden toimintaedellytyksiin muun muassa pankkisääntelyn ja riskinjakoa tukevien ratkaisujen kautta.

Samanaikaisesti oman pääoman ehtoisia rahoitusratkaisuja on tarjolla niukasti, ja ne kohdistuvat pääosin suurempiin yrityksiin. Tämä jättää monet elinkelpoiset pienet ja keskisuuret yritykset ilman tarkoituksenmukaisia rahoitusvaihtoehtoja omistajanvaihdostilanteissa.

Rahoituksen pullonkaulat johtavat pahimmillaan siihen, että toimivia ja kannattavia yrityksiä päättyy lopettamaan toimintansa omistajanvaihdoksen epäonnistuessa. Tämä heikentää yritystoiminnan jatkuvuutta, työllisyyttä ja alueellista elinvoimaa. Rahoituksen saatavuuteen kytkeytyy myös tarve vahvistaa yritysten talous- ja rahoitusosaamista sekä varmistaa, että julkiset neuvonta- ja omistajanvaihdospalvelut ovat tasalaatuisia ja riittävän vaikuttavia koko maassa. Valtiovallan vastuulla on varmistaa, että rahoitusjärjestelmä ja tukirakenteet tukevat omistajanvaihdoksia systemaattisesti ja pitkäjänteisesti osana elinkeinopolitiikkaa.

5.

5. Puutteet yrityskaupalla yrittäjäksi tulevan osaamisen tukemisessa

Yrityskauppa on keskeinen väylä yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen ja yrityskannan uudistumiseen, mutta sen kautta yrittäjäksi ryhtyvien osaamisen tukeminen on Suomessa edelleen riittämätöntä. Yrityskaupan ja sukupolvenvaihdoksen kautta yrittäjiksi tulevien erityistarpeita ei tunnisteta riittävästi nykyisissä tukirakenteissa.

Julkiset neuvonta-, koulutus- ja kehittämispalvelut suuntautuvat edelleen pääosin uuden yrityksen perustamiseen, jolloin omistajanvaihdos jää sivurooliin yrittäjyyden polkuna. Tämä kaventaa yrittäjyyden vaihtoehtoja ja heikentää omistajanvaihdosten houkuttelevuutta erityisesti uusien yrittäjien näkökulmasta.

Yrityskaupan tai sukupolvenvaihdon kautta yrittäjäksi tulevat tarvitsevat kohdennettua osaamista muun muassa yrityksen haltuunottoon, johtamisvastuun omaksumiseen, rahoitusrakenteiden hallintaan, henkilöstön sitouttamiseen sekä liiketoiminnan kehittämiseen omistajanvaihdon jälkeen. Osaamisen kehittämisen tulee kattaa sekä omistajanvaihdosta edeltävä vaihe että kaupan jälkeinen siirtymäkausi, jotta yritystoiminnan jatkuvuus ja kasvupotentiaali voidaan varmistaa.

Valtiovallan tehtävänä on huolehtia siitä, että yrittäjyyskasvatus, oppilaitokset ja julkiset yrityspalvelut tunnistavat yrityskaupan ja sukupolvenvaihdon luontevana ja houkuttelevana reittinä yrittäjyyteen. Ilman riittävää ja kohdennettua osaamisen tukea monet potentiaaliset ostajat jäävät hyödyntämättä, ja jo toteutuneet omistajanvaihdokset eivät saavuta täyttä vaikuttavuuttaan.

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista? Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyyskulttuuri jne.

1. Yrityskaupamarkkinan toimivuus yritystoiminnan jatkuvuuden perustana

Toimiva ja läpinäkyvä yrityskaupamarkkina on keskeinen edellytys yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiselle ja yrityskannan uusiutumiselle. Yrityskaupan tulee olla laajasti tunnettu, saavutettava ja houkutteleva tapa ryhtyä yrittäjäksi eri puolilla Suomea. Valtiovallan tehtävänä on luoda edellytykset markkinaehtoisten omistajanvaihdospalveluiden kehittymiselle sekä varmistaa, että myyjät ja potentiaaliset jatkajat kohtaavat tehokkaasti koko maassa.

Yrityskaupamarkkinan kehittäminen edellyttää pysyviä rakenteita määraaikaisten hankkeiden lisäksi. Konkreettisia keinoja ovat esimerkiksi yrityspalvelusetelin hyödyntäminen sekä alueellisen, kokoaikaisen omistajanvaihdosasiantuntijan roolin vakiinnuttaminen. Omistajanvaihdospalvelua ei voi tuottaa osa-aikaisesti muun yritysneuvonnan yhteydessä, vaan tehtävään tarvitaan kokoaikainen henkilö, jonka tehtäviin kuuluu ensivaiheen neuvonnan lisäksi muiden alan toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen (julkinen, järjestöt ja yksityiset toimijat) sekä ennen kaikkea yrittäjien suuntaan tehtävä herättelytyö tapahtumien ja viestinnän muodossa.

Alueellinen omistajanvaihdosasiantuntija toimii osana elinvoimatyötä tukien yrityksiä ennakkoinnissa, kauppaan valmistautumisessa ja tarkoituksenmukaisten palveluiden löytämisessä. Toimivista alueellisista malleista on jo olemassa hyviä käytännön esimerkkejä, jotka ovat suoraan kopioitavissa kaikkialle Suomeen. Omistajanvaihdosasiantuntijan tehtävänä on myös lisätä yhteistyötä alan toimijoiden keskuudessa, sekä mahdollistaa yksityisen yrityskaupamarkkinan toiminta alueellisesti. Valtiovallan on huolehdittava siitä, että omistajanvaihdosasiantuntijalle löydetään rahoitus, ja että sen tehtävän kuva palvelee uusien elinvoimakeskusten kanssa tehtävää yhteistyötä, ja näin ollen mahdollistaa yritysten ja yrittäjien saumattoman palvelupolun kaikkiin yritystoiminnan palvelusektoreihin.

2. Omistajanvaihdosverotus jatkuvuuden mahdollistajana

Omistajanvaihdoksiin liittyvän verotuksen tulee olla ennustettavaa, johdonmukaista ja yritystoiminnan jatkuvuutta tukevaa. Verotuksen tehtävänä ei ole ohjata elinkelpoisia yrityksiä lopettamaan toimintaansa, vaan luoda edellytykset hallituille sukupolvenvaihdoksille ja yrityskaupoille. Verotuksellinen epävarmuus lisää riskejä ja voi viivästyttää tai estää omistajanvaihdosten toteutumista.

Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi kannattaa perintö- ja lahjaverotuksen poistoa, ja korvaamista luovutusvoittoverolla, joka kohdistaisi verotuksen todelliseen arvonnousuun sekä poistaisi tarpeen varautua ennakolta merkittäviin verosuorituksiin. Toissijaisesti kannatamme perintö- ja lahjaverolle säädettävää yleistä kymmenen vuoden korotonta maksuaikaa sekä perintö- ja lahjaverolain toisen veroluokan poistamista. Toisen veroluokan ankarampi verotus vaikeuttaa omistajanvaihdoksia ja asettaa yritysten omistajat eriarvoiseen asemaan.

3. Rahoitusratkaisut omistajanvaihdosten tukena

Omistajanvaihdosten rahoituksen tulee tunnistaa omistajanvaihdoksiin liittyvät erityispiirteet ja pitkät aikajänteet. Rahoituksen saatavuuteen liittyvät haasteet muodostavat merkittävän esteen monille elinkelpoisille sukupolvenvaihdoksille ja yrityskaupoille. Valtiovallan roolina on kehittää rahoitusratkaisuja, jotka tukevat pitkäjänteisiä omistajanvaihdoksia, mahdollistavat riskin jakamisen ja täydentävät yksityistä rahoitusta.

Valtion tulee selvittää omistajanvaihdostilanteisiin erikoistuneen Restartup-rahaston perustamista eri toimijoiden, kuten Tesin kanssa yhteistyössä.

4. Omistajanvaihdosten tilastointi ja tiedolla johtaminen

Omistajanvaihdosten määrästä, luonteesta ja ajoittumisesta ei ole tällä hetkellä riittävän kattavaa ja ajantasaista tietoa. Omistajanvaihdosfoorumi katsoo, että valtion tulee varmistaa omistajanvaihdosten ennakoinnin kannalta keskeisen yritys- ja yrittäjädatan saatavuus, laatu ja yhteentoimivuus.

Tilastokeskus on tuottanut vuoteen 2026 saakka omistajanvaihdoksiin, sukupolvenvaihdoksiin ja vuodesta 2025 lähtien myös liiketoimintakauppoihin liittyvää tilastointia. Valtion talouteen liittyvien säästöjen johdosta tilastointia ei enää toteuteta 2026 vuodesta eteenpäin. Ilman ajankohtaista tilastointia ei voida omistajanvaihdostyötä johtaa tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Omistajanvaihdosfoorumi näkee tärkeänä, että tilastojen rahoitus turvataan, ja niiden jalostamista kehitetään eteenpäin yhteistyössä Omistajanvaihdosfoorumin ja Tilastokeskuksen kesken.

Elinvoimakeskuksille ja muille keskeisille toimijoille on turvattava yhteinen tilannekuva, ja omistajanvaihdoksiin liittyvä tieto on kytkettävä osaksi elinvoima-, työllisyys- ja yrityspolitiikan valmistelua ja seurantaa.

5. Omistajanvaihdososaamisen vahvistaminen opettajien ja neuvojen keskuudessa

Omistajanvaihdoksiin liittyvä osaaminen on edelleen puutteellista opettajien, yritysneuvojen ja muiden keskeisten toimijoiden keskuudessa. Omistajanvaihdosfoorumin näkemyksen mukaan on varmistettava, että opettajilla ja neuvoilla on ajantasainen ja yhtenäinen omistajanvaihdososaaminen. Yrityskauppa ja sukupolvenvaihdos tulee tunnistaa ja nostaa selkeästi esiin yhtenä yrittäjyyden polkuna kaikilla koulutusasteilla.

Valtiovallan tulee edistää sitä, että oppilaitoksissa käsitellään omistajanvaihdoksia osana yrittäjyyskasvatusta ja urasuunnittelua. Tämä lisää jatkajien määrää ja tukee erityisesti pk-yritysten omistajanvaihdoksia.

6. Yrityskulttuurin ja omistajanvaihdoskulttuurin kehittäminen

Omistajanvaihdosten edistäminen edellyttää laajempaa kulttuurista muutosta, jossa omistajanvaihdos nähdään luonnollisena ja toivottavana osana yritystoiminnan elinkaarta. Yritystoiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää ennakointia, avoimuutta ja suunnitelmallisuutta, jotka juurtuvat osaksi suomalaista yrityskulttuuria. Valtiovallan tehtävänä on edistää positiivista ja ennakoivaa omistajanvaihdoskulttuuria viestinnän, esimerkkien ja pysyvien rakenteiden avulla. Onnistuneiden omistajanvaihdosten edistäminen edellyttää valtion taholta nykyistä selkeämpää johtajuutta, ja valtiohallinnon tasolla vastuiden selkeyttämistä.

Keskeisessä roolissa tässä työssä ovat alueelliset omistajanvaihdosasiantuntijat sekä valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi, jotka yhdessä muodostavat perustan yhdenvertaiselle ja vaikuttavalle omistajanvaihdostoiminnalle koko maassa. Alueellinen asiantuntijuus tuo omistajanvaihdokset osaksi paikallista elinvoimatyötä, kun taas valtakunnallinen foorumi varmistaa toiminnan johdonmukaisuuden ja pitkäjänteisyyden.

Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi toimii tiedon kokoajana, yhteistyön kehittäjänä ja omistajanvaihdostoiminnan koordinoijana. Foorumi kokoaa yhteen keskeiset valtakunnalliset ja alueelliset toimijat, edistää hyvien käytäntöjen systemaattista levittämistä, tukee osaamisen kehittämistä ja luo yhteisen tilannekuvan omistajanvaihdosten edistämisestä. Foorumin

vaikuttavuuden ja yhteisten tavoitteiden kannalta on tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriön alaiset toimijat, ovat vahvasti osa foorumin jatkuvaa yhteistyötä. Finnveran puheenjohtajuuden lisäksi Omistajanvaihdosfoorumi näkee tärkeänä, että Business Finland ja Tesi saadaan osaksi foorumin jatkuvaa yhteistyötä.

Lisäksi foorumi ehkäisee päällekkäistä ja hankeriippuvaista toimintaa vahvistamalla pysyviä yhteistyörakenteita. Valtiovallan ja hankerahoituksista vastaavien tahojen on hyvä lisätä yhteistyötä Omistajanvaihdosfoorumin kanssa, jotta hanketyöstä voidaan saada entistä enemmän irti, ja resurssit kohdennetaan vieläkin tehokkaammin kehittämistoimiin, jotka sekä edistävät alueilla onnistuneita omistajanvaihdoksia ja edesauttavat yksityisen yrityskauppamarkkinan kehittymistä.

Jotta Omistajanvaihdosfoorumi voi täyttää oman roolinsa vaikuttavasti, sen toiminnalle on turvattava riittävä ja pysyvä valtion tuki. Tällä hetkellä yhteistyöverkoston resursseista joudutaan merkittävä osa käyttämään kumppanitoimintaan, joka suuntaa tärkeän yhteisön resursseja pois omistajanvaihdoksen substanssikysymyksistä.

Omistajanvaihdosten edistäminen on laaja-alainen elinkeinopoliittinen tehtävä, jonka vaikutukset ulottuvat työllisyyteen, alueelliseen elinvoimaan ja yrityskannan uudistumiseen. Pitkäjänteinen rahoitus mahdollistaa koordinaation, tiedon hyödyntämisen ja yhteistyörakenteiden kehittämisen, jotka ovat välttämättömiä vahvan omistajanvaihdoskulttuurin rakentamiseksi Suomessa.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten edistämisessä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia *yrityskaupalla tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yrittäjäyyskasvatus, yrittäjäyyskulttuuri jne.

1. Yrityskauppamarkkinan toimivuus yritystoiminnan jatkuvuuden perustana

Toimiva ja läpinäkyvä yrityskauppamarkkina on keskeinen edellytys yritystoiminnan jatkuvuuden turvaamiselle ja yrityskannan uusiutumiselle. Yrityskaupan tulee olla laajasti tunnettu, saavutettava ja houkutteleva tapa ryhtyä yrittäjäksi eri puolilla Suomea. Valtiovallan tehtävänä on luoda edellytykset markkinaehtoisten omistajanvaihdospalveluiden kehittymiselle sekä varmistaa, että myyjät ja potentiaaliset jatkajat kohtaavat tehokkaasti koko maassa.

Yrityskauppamarkkinan kehittäminen edellyttää pysyviä rakenteita määräraikaisten hankkeiden lisäksi. Konkreettisia keinoja ovat esimerkiksi yrityspalvelusetelin hyödyntäminen sekä alueellisen, kokoaikaisen omistajanvaihdosasiantuntijan roolin vakiinnuttaminen. Omistajanvaihdospalvelua ei voi tuottaa osa-aikaisesti muun yritysneuvonnan yhteydessä, vaan tehtävään tarvitaan kokoaikainen henkilö, jonka tehtäviin kuuluu ensivaiheen neuvonnan lisäksi muiden alan toimijoiden kanssa

tehtävän yhteistyön kehittäminen (julkinen, järjestöt ja yksityiset toimijat) sekä ennen kaikkea yrittäjien suuntaan tehtävä herättelytyö tapahtumien ja viestinnän muodossa.

Alueellinen omistajanvaihdosasiantuntija toimii osana elinvoimatyötä tukien yrityksiä ennakkoinnissa, kauppaan valmistautumisessa ja tarkoituksenmukaisten palveluiden löytämisessä. Toimivista alueellisista malleista on jo olemassa hyviä käytännön esimerkkejä, jotka ovat suoraan kopioitavissa kaikkialle Suomeen. Omistajanvaihdosasiantuntijan tehtävänä on myös lisätä yhteistyötä alan toimijoiden keskuudessa, sekä mahdollistaa yksityisen yrityskauppamarkkinan toiminta alueellisesti. Valtiovallan on huolehdittava siitä, että omistajanvaihdosasiantuntijalle löydetään rahoitus, ja että sen tehtävän kuva palvelee uusien elinvoimakeskusten kanssa tehtävää yhteistyötä, ja näin ollen mahdollistaa yritysten ja yrittäjien saumattoman palvelupolun kaikkiin yritystoiminnan palvelusektoreihin.

2. Omistajanvaihdosverotus jatkuvuuden mahdollistajana

Omistajanvaihdoksiin liittyvän verotuksen tulee olla ennustettavaa, johdonmukaista ja yritystoiminnan jatkuvuutta tukevaa. Verotuksen tehtävänä ei ole ohjata elinkelpoisia yrityksiä lopettamaan toimintaansa, vaan luoda edellytykset hallituille sukupolvenvaihdoksille ja yrityskaupoille. Verotuksellinen epävarmuus lisää riskejä ja voi viivästyttää tai estää omistajanvaihdosten toteutumista.

Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi kannattaa perintö- ja lahjaverotuksen poistoa, ja korvaamista luovutusvoittoverolla, joka kohdistaisi verotuksen todelliseen arvonnousuun sekä poistaisi tarpeen varautua ennakolta merkittäviin verosuorituksiin. Toissijaisesti kannatamme perintö- ja lahjaverolle säädettävää yleistä kymmenen vuoden korotonta maksuaikaa sekä perintö- ja lahjaverolain toisen veroluokan poistamista. Toisen veroluokan ankarampi verotus vaikeuttaa omistajanvaihdoksia ja asettaa yritysten omistajat eriarvoiseen asemaan.

3. Rahoitusratkaisut omistajanvaihdosten tukena

Omistajanvaihdosten rahoituksen tulee tunnistaa omistajanvaihdoksiin liittyvät erityispiirteet ja pitkät aikajänteet. Rahoituksen saatavuuteen liittyvät haasteet muodostavat merkittävän esteen monille elinkelpoisille sukupolvenvaihdoksille ja yrityskaupoille. Valtiovallan roolina on kehittää rahoitusratkaisuja, jotka tukevat pitkäjänteisiä omistajanvaihdoksia, mahdollistavat riskin jakamisen ja täydentävät yksityistä rahoitusta.

Valtion tulee selvittää omistajanvaihdostilanteisiin erikoistuneen Restartup-rahaston perustamista eri toimijoiden, kuten Tesin kanssa yhteistyössä.

4. Omistajanvaihdosten tilastointi ja tiedolla johtaminen

Omistajanvaihdosten määrästä, luonteesta ja ajoittumisesta ei ole tällä hetkellä riittävän kattavaa ja ajantasaista tietoa. Omistajanvaihdosfoorumi katsoo, että valtion tulee varmistaa omistajanvaihdosten ennakkoinnin kannalta keskeisen yritys- ja yrittäjädatan saatavuus, laatu ja yhteentoimivuus.

Tilastokeskus on tuottanut vuoteen 2026 saakka omistajanvaihdoksiin, sukupolvenvaihdoksiin ja vuodesta 2025 lähtien myös liiketoimintakauppoihin liittyvää tilastointia. Valtion talouteen liittyvien säästöjen johdosta tilastointia ei enää toteuteta 2026 vuodesta eteenpäin. Ilman ajankohtaista tilastointia ei voida omistajanvaihdostyötä johtaa tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Omistajanvaihdosfoorumi näkee tärkeänä, että tilastojen rahoitus turvataan, ja niiden jalostamista kehitetään eteenpäin yhteistyössä Omistajanvaihdosfoorumin ja Tilastokeskuksen kesken.

Elinvoimakeskuksille ja muille keskeisille toimijoille on turvattava yhteinen tilannekuva, ja omistajanvaihdoksiin liittyvä tieto on kytkettävä osaksi elinvoima-, työllisyys- ja yrityspolitiikan valmistelua ja seurantaa.

5. Omistajanvaihdososaamisen vahvistaminen opettajien ja neuvojen keskuudessa

Omistajanvaihdoksiin liittyvä osaaminen on edelleen puutteellista opettajien, yritysneuvojen ja muiden keskeisten toimijoiden keskuudessa. Omistajanvaihdosfoorumin näkemyksen mukaan on varmistettava, että opettajilla ja neuvojilla on ajantasainen ja yhtenäinen omistajanvaihdososaaminen. Yrityskauppa ja sukupolvenvaihdos tulee tunnistaa ja nostaa selkeästi esiin yhtenä yrittäjyyden polkuna kaikilla koulutusasteilla.

Valtiovallan tulee edistää sitä, että oppilaitoksissa käsitellään omistajanvaihdoksia osana yrittäjyyskasvatusta ja urasuunnittelua. Tämä lisää jatkajien määrää ja tukee erityisesti pk-yritysten omistajanvaihdoksia.

6. Yrityskulttuurin ja omistajanvaihdoskulttuurin kehittäminen

Omistajanvaihdosten edistäminen edellyttää laajempaa kulttuurista muutosta, jossa omistajanvaihdos nähdään luonnollisena ja toivottavana osana yritystoiminnan elinkaarta. Yritystoiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää ennakkointia, avoimuutta ja suunnitelmallisuutta, jotka juurtuvat osaksi suomalaista yrityskulttuuria. Valtiovallan tehtävänä on edistää positiivista ja ennakoivaa omistajanvaihdoskulttuuria viestinnän, esimerkkien ja pysyvien

rakenteiden avulla. Onnistuneiden omistajanvaihdosten edistäminen edellyttää valtion taholta nykyistä selkeämpää johtajuutta, ja valtiohallinnon tasolla vastuiden selkeyttämistä.

Keskeisessä roolissa tässä työssä ovat alueelliset omistajanvaihdosasiantuntijat sekä valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi, jotka yhdessä muodostavat perustan yhdenvertaiselle ja vaikuttavalle omistajanvaihdostoiminnalle koko maassa. Alueellinen asiantuntijuus tuo omistajanvaihdokset osaksi paikallista elinvoimatyötä, kun taas valtakunnallinen foorumi varmistaa toiminnan johdonmukaisuuden ja pitkäjänteisyyden.

Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi toimii tiedon kokoajana, yhteistyön kehittäjänä ja omistajanvaihdostoiminnan koordinoijana. Foorumi kokoaa yhteen keskeiset valtakunnalliset ja alueelliset toimijat, edistää hyvien käytäntöjen systemaattista levittämistä, tukee osaamisen kehittämistä ja luo yhteisen tilannekuvan omistajanvaihdosten edistämisestä. Foorumin vaikuttavuuden ja yhteisten tavoitteiden kannalta on tärkeää, että työ- ja elinkeinoministeriön alaiset toimijat, ovat vahvasti osa foorumin jatkuvaa yhteistyötä. Finnveran puheenjohtajuuden lisäksi Omistajanvaihdosfoorumi näkee tärkeänä, että Business Finland ja Tesi saadaan osaksi foorumin jatkuvaa yhteistyötä.

Lisäksi foorumi ehkäisee päällekkäistä ja hankeriippuvaista toimintaa vahvistamalla pysyviä yhteistyörakenteita. Valtiovallan ja hankerahoituksista vastaavien tahojen on hyvä lisätä yhteistyötä Omistajanvaihdosfoorumin kanssa, jotta hanketyöstä voidaan saada entistä enemmän irti, ja resurssit kohdennetaan vieläkin tehokkaammin kehittämistoimiin, jotka sekä edistävät alueilla onnistuneita omistajanvaihdoksia ja edesauttavat yksityisen yrityskaupparemarkkinan kehittymistä.

Jotta Omistajanvaihdosfoorumi voi täyttää oman roolinsa vaikuttavasti, sen toiminnalle on turvattava riittävä ja pysyvä valtion tuki. Tällä hetkellä yhteistyöverkoston resursseista joudutaan merkittävä osa käyttämään kumppanitehtävään, joka suuntaa tärkeän yhteisön resursseja pois omistajanvaihdoksen substanssikysymyksistä.

Omistajanvaihdosten edistäminen on laaja-alainen elinkeinopoliittinen tehtävä, jonka vaikutukset ulottuvat työllisyyteen, alueelliseen elinvoimaan ja yrityskannan uudistumiseen. Pitkäjänteinen rahoitus mahdollistaa koordinaation, tiedon hyödyntämisen ja yhteistyörakenteiden kehittämisen, jotka ovat välttämättömiä vahvan omistajanvaihdoskulttuurin rakentamiseksi Suomessa.

Sundberg Inkeri
Valtakunnallinen Omistajanvaihdosfoorumi

